

Annotatie van archeologische rapporten v3

In deze sessie ga je aan de slag om archeologische rapporten te annoteren. We zijn op zoek naar archeologische concepten (ook wel entiteiten genoemd), namelijk:

- Artefacten;
- Tijdperken;
- Plaatsen;
- Contexten;
- Materialen;
- Dier en plant soorten.

Meer informatie over deze types is hieronder te vinden. In de voorbeelden is altijd het geel gemarkeerde deel de correcte annotatie.

Algemeen

- Annoteer altijd een heel woord of een serie van hele woorden. Soms wordt een paginanummer wel eens aan het laatste woord van een zin geplakt (bv. "Zutphen2"). Annoteer in dat geval ook de 2 mee. Nog een voorbeeld is "Groningen/Veendam", annoteer deze als 1 annotatie;
- Als je niet zeker bent over een annotatie, denk er dan niet te veel over na, en vraag om hulp. Dan kan ik kijken wat het beste past, en dat ook aan de andere deelnemers doorgeven;
- Annoteer lidwoorden niet (tenzij ze midden in een annotatie staan). Dus bijvoorbeeld "de bijl" en "de 2e eeuw" maar wel in "Eerste helft van de 19e eeuw";
- Als iets tussen haakjes voor of na een entiteit staat, neem deze dan mee als het bij de entiteit hoort; bijvoorbeeld "(laat) middeleeuws" & "wal(len)";
- Als ergens "of" gebruikt wordt om meerdere mogelijkheden aan te duiden, annoteer de mogelijkheden dan apart: "eind van de 11e of begin van de 12e";
- Annoteer nooit email adressen en web adressen ("www.almere.nl", "info@gemeenteamsterdam.nl")
- Annoteer nooit hoeveelheidswwoorden, zoals "enkele graven", "een paar schrabbbers"
- Als je Engels/Duits/Frans tegen komt, annoteer daar niets in, deze zinnen worden er later uitgefilterd.

Data / tijdperken

- Als een datum ook een dag/maand heeft, annoteer dan alleen het jaartal. Bv. in "12 december 2012" annoteer alleen "2012", niet "12 december" → "12 december 2012";
- Als een tijdspan wordt aangegeven met meerdere jaartallen, annoteer dan ook de worden er omheen: "tussen ca 1700 en 1850" & "van 300 tot 100 v.Chr.". Maar als er bijvoorbeeld "tussen juni en augustus 2007" staat, annoteer dan alleen het jaartal (zie eerste regel);

- Als een tijdspan wordt aangegeven met meerdere periodes, annoteer dan ook de woorden er tussen: “van neolithicum tot en met de romeinse tijd”, “bronstijd tot ijzertijd”
- Annoteer maanden zoals “19 t/m 30 juli” niet;
- Vergeet uitgeschreven tijdperken niet zoals “laatmiddeleeuwse”;
- Annoteer altijd het complete tijdperk, bv in “laat 9e-eeuwse”, vergeet “laat” niet. Of “begin van de 14e eeuw” / “laatste kwart van de 15e eeuw”;
- Maar; als er “na”, “voor”, “in de loop van”, “circa”, “ongeveer” bij staat, zoals “voor de 12e eeuw”, annoteer “voor de” dan niet, en annoteer alleen “12e eeuw”;
- Annoteer “rond” nooit, annoteer alleen het jaartal/periode dat er achter staat (“rond 1100”);
- Als achter een tijdsperiode ook een jaartal staat, annoteer deze dan apart: “Middeleeuwen (500 - 1500 na Chr.)”;
- Annoteer jaartallen in referenties en citaten ook, zoals “(Smit, 2004)” in de lopende tekst, en ook in de referenties in de bibliografie;
- Annoteer jaartallen in codes niet, bv: “Rapport 2009-61 ARC”;
- Annoteer niet het lidwoord, dus in bijvoorbeeld “De late middeleeuwen”, annoteer “de” niet (maar in bijvoorbeeld “Eerste helft van de 19e eeuw”, annoteer dan alles incl. “van de”);
- Stop ook “tijd” en “periode” in je annotatie voor gevallen zoals “Karolingische tijd”, “Middeleeuwse periode”;
- Annoteer ook woorden die een periode aanduiden zoals “het Karolingische rijk” en “Romeins recht”;
- Dendrochronologische dateringen, annoteer de jaartallen plus onzekerheid, niet het seizoen “lente/zomer 1478 en 1483 +6”;
- Denk ook aan algemenere tijdperken zoals “historische tijd”, “recent”, “(pre-)historisch”
- Neem het woord ‘periode’ nietmee “Periode laat neolithicum”
- Neem ook jaren in referenties mee “Van As 2010”, “Smit 2000b”
- Relative perioden zoals “Later perioden” niet meenemen
- Neem ook dingen zoals “600 jaar geleden” mee
- ABR periode codes, als aparte annotatie: “Neolithicum (NEO)”

Plaatsen (en gemeentes / provincies / landen)

- Gemeentes: annoteer alleen de gemeente plaats niet het woord “gemeente”, dus “Gemeente Zutphen”;
- Annoteer hele adressen, bijvoorbeeld “Postbus 12, 1234NN, Leiden” en “Steenstraat 34, Groningen”
- Annoteer niet “Nederlandse archeologen” & “Amsterdamse organisatie”;
- Stop richtingen niet in je annotaties; dus “Noord Frankrijk”, “Zuid Nederland”. Tenzij de richting deel is van de plaatsnaam: “Noord-Holland”;
- Annoteer geen algemene plaatsaanduidingen zoals “het Nederlandse kustgebied”;
- Maar wel dingen zoals “Universiteit van Amsterdam”

- Annoteer geen bijvoeglijke naamwoorden die een plaats aanduiden, zoals “Zutphense burg”, “Nederlandse deel”, “Duitse klooster”;
- Annoteer geen (snel)wegen, rivieren, zeeën, meren, kanalen enz.;
- Annoteer geen coördinaten;
- Als er het woord ‘te’ gebruikt word, annoteer dit dan mee in 1 annotatie: “Valtherweg te Exloo”.
- Annoteer afkortingen voor provincies niet, zoals “NH” (Noord Holland)
- Annoteer als er ‘te’ staat ook het gedeelte ervoor: “Kastanjestraat te Hoorn” , “Ankeveense polder te Ankeveen”

Artefacten

Artefacten zijn gedefinieerd als objecten die we in de grond tegen komen, die in principe in een vondstzak meegenomen kunnen worden. Ook hele grote dingen (bv. kano’s) en kleine dingen (bv. pollen) horen bij deze categorie.

- Annoteer ook bouw gerelateerde objecten zoals “gebinten”, “planken”, “balken”;
- Annoteer ook algemenere concepten zoals “afval”, “huisraad”, “aardewerk”, “botmateriaal”, “slachtafval” enz.;
- Maar; geen te algemene categorieën zoals “artefact”, “vondstmateriaal”, “vondsten”, “vondstcomplexen”, “archeobotanisch materiaal” enz.;
- Annoteer geen hoeveelheidswoorden, zoals in “enkele fragmenten aardewerk” of “een brokje huttenleem” annoteer dan alleen aardewerk of huttenleem;
- Neem ook het bijvoeglijk naamwoord mee, zoals bij “verbrand huttenleem”, “verkoold hout”, “ruwwandige scherf” (tenzij het bijvoeglijk naamwoord een materiaal is, zoals in “metalen huisraad”);
- Annoteer ook natuurlijke vondsten, zoals “ijzeroer”, “gidsfossielen”.
- “Ijzertijdscherven”
- “Rand van een gladwandige kruik”
- “Aardewerkconcentraties”

Materialen

Materialen zijn gedefinieerd als hetgeen waarvan een artefact gemaakt is.

- Annoteer materialen alleen als het een materiaal van een artefact is. Dus alleen “vuursteen bijl” & “pijpunt gemaakt van bot”, niet “het glas uit deze opgraving” (dat is een artefact).
- Zelfde voor bijvoorbeeld “De grote hoeveelheid aardewerk en glas” en “bewerkte stukken vuursteen”, annoteer ook deze als artefacten;
- Annoteer wel bouwkundige termen zoals “de bakstenen muur” of “in baksteen opgetrokken”;
- Annoteer ook moderne materialen: “Betonnen garage”.
- Annoteer bijvoeglijke naamwoorden voor materialen niet “gesmolten brons”
- “Eikenhout”

Sporen, Structuren & Contexten

Deze zijn gedefinieerd als alle door mensen gemaakte dingen die geen artefacten zijn, en over het algemeen artefacten kunnen bevatten.

- Annoteer sporen en constructies zoals “beerput”, “gracht”, “spieker”, “greppel”, “ringwalburg”, “grafheuvel”, enz.;
- Annoteer ook sporen waar geen vondsten in zijn gevonden, bijvoorbeeld “wal” of “muurresten”;
- Annoteer geen natuurlijke contexten, bijv. “Veenlaagje”, “dekzand”, “strandwal”, “duin” of “poldervaaggronden”;
- Annoteer geen grondtypes, bijvoorbeeld “zand”, “klei”, “veen”, “kleilaag”, “kleig zand”;
- Annoteer geen moderne contexten, zoals “gevonden in de kelder van het kantoor”, waar kelder een moderne context is;
- Annoteer geen hele algemene contexten zoals “bebouwing”, “monument”, “sporencluster”
- Annoteer geen algemene aanduidingen voor sporen zoals “verstoringen”, “sporen”, “bewoningsporen”, “nederzettingsterrein”.
- Bijvoeglijk naamwoorden kan je overslaan: “Ondiepe paalkuilen”
- “ijzertijdsporen”

Soorten

- Vergeet de mens als soort niet; “menselijke botten” (annoteer “botten” als artefact);
- Maar; annoteer bijvoorbeeld niet “de mens” & “menselijke invloed”;
- Voor gevallen zoals “runderschedel”, annoteer dan het hele woord als artefact;
- Als achter een latijnse soortnaam ook een nederlandse soortnaam staat, annoteer deze dan apart: “Betula nana (dwergberk)”.

Werkwijze

Start Firefox of Chrome

De eerste stap is om in te loggen op Doccano; het online annotatie systeem. Ga naar <http://agnes.liacs.nl:8000/login/> en je krijgt een login scherm. Gebruik hier je voornaam (in kleine letters) als username en je wachtwoord.

Je bent nu ingelogd. Als het goed is, zijn er 2 projecten. Doe eerst de bovenste, daarna het project met jou naam. Klik op een project om te beginnen. Je bent nu in de annoteer omgeving.

Tip: tekst tussen hashtags (####) hoeft je niet te annoteren, dat zijn filenames zodat ik bij kan houden wie welke documenten annoteerd

Lees de zin, en als er een archeologisch concept in voorkomt, selecteer dan het woord (of woorden), en klik op de bijbehorende concept type bovenaan. Een enkel woord kan je ook dubbelklikken om te selecteren, en in plaats van op het concept te klikken, kan je ook de letter die er naast staat intypen, dit is wat sneller. Als je klaar bent met de regel, klik dan op 'Next'. Ga door tot je bij de laatste regel bent.

BELANGRIJK: Als je wilt stoppen, kopieer dan de link waar je bent, zodat je snel weer op dezelfde plek verder kunt als je verder gaat. Als het goed is staat er "#offset=5" (of een ander nummer) aan het einde, je kan ook alleen dat nummer noteren.

En als laatste, als iets niet duidelijk is, vraag om hulp!